De graven van Holland krijgen va de Ottoonse keizers een dijkageconcessie

- De Ottoonse Keizers van het Heilig Roomse Rijk gunnen de graven van Holland een dijkageconcessie rond 900
- De graven moeten Benedictijner monniken de aanneming gunnen
- De geopolitieke terreinwinst zal het rijk ten goede komen

Paus Formosus hoofdaannemer bij bulla, waarin de Benedictijnen uitvoerders zijn

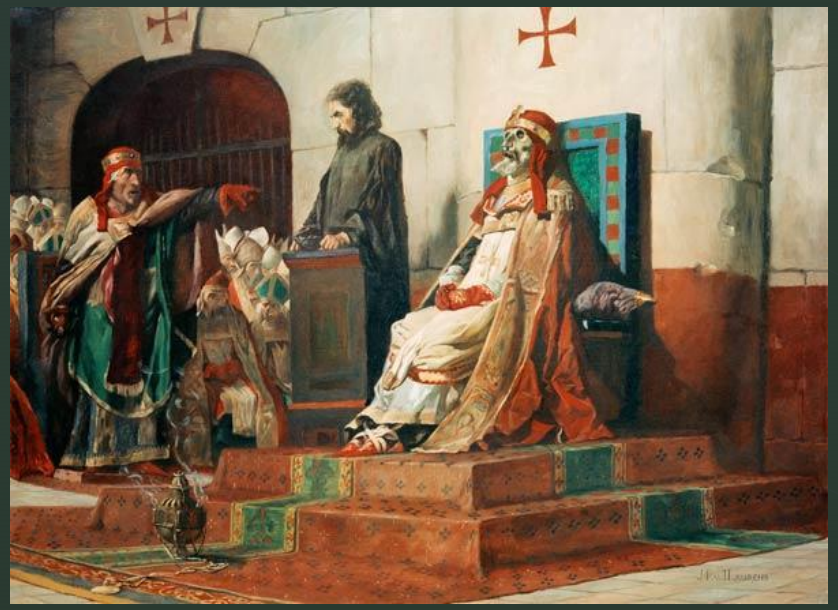

- Formosus 891-896 is verwikkeld in geopolitieke conflicten in het Franken- (westrijk) en Midden- (Roomse rijk) en het Oostrijk en tracht via volkenrecht greep te krijgen op het Imperium van Karel de Grote.
- Hij verzint de neutraliteitsposities van prins-bisschoppen en dijkageconcessies en weet een breuk tussen Rome en Constantinopel voorlopig te voorkómen. Stefanus VI klaagt hem aan wegens wereldlijk machtsmisbruik tijdens de kadaversynode van 897, hakt zijn rechterhand af en gooit het overschot in de Tiber. Theodorus II erkent de daden van Formosus en laat het lijk opnieuw bijzetten in de Sint Pieter. Het primaat van Petrus wordt onderdeel van de geloofsleer. Zo krijgt de dijckage van Holland officieel status in het canonieke recht.

In uitvoeringsarrangementen definiëren de Abten van Egmond en Hohorst het dijkparktraject

- Naar Rotterdam vanuit Egmond over Castricum, Beverwijk, Velzen, Hillegom, Rijnsburg, Leidschendam, Overschie, Schiedam, Schoonderloo, Rotte-dam
- Vanuit Utrecht, Vleuten, Woerden, Gouda, Hillergersberg, Rotte-dam
- Zie syllabus 11 gerardstrijards.nl

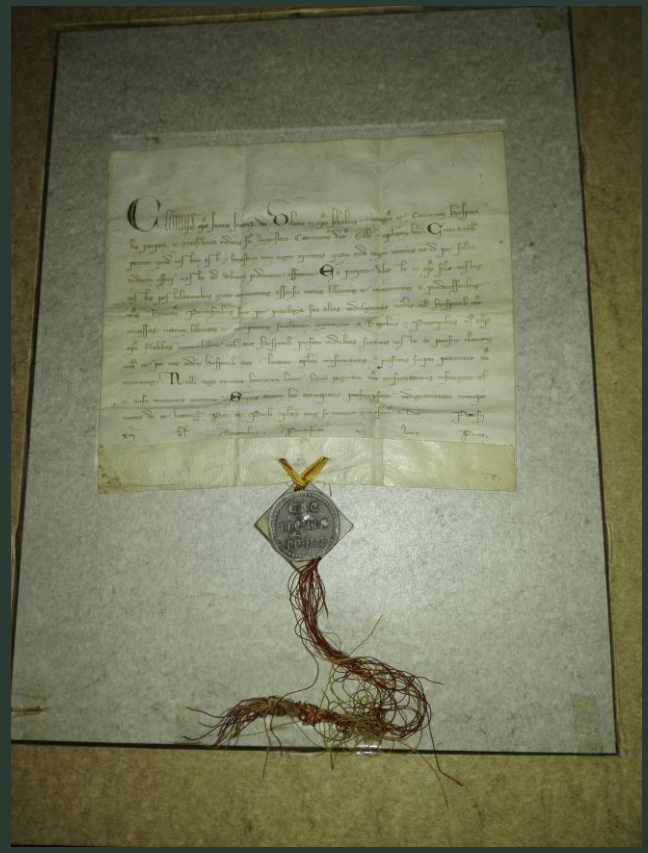

De concessiebulla aan de bisschoppen van Het Sticht en de prins-bisschop van Luik veroorzaakt jurisdictieconflicten in Rotterdam

- De Lage Landen kennen op dat moment alleen de bisdommen Utrecht en Luik
- Beiden zijn ondergeschikt aan de aartsbisschop van Keulen, militair gouverneur van het Heilig Roomse Rijk Teutonischer Nation
- De Abten leggen ieder hun concessies maximaal uit

Ook Clemens IV streeft naar het recht topbeambten te benoemen

- Als diplomaat gaat hij naar Engeland om Jan zonder Land geld te lenen onder verhypothekering van diens territoriale soevereiniteit
- De Engelse koning wordt zo vazal van de Heilige Stoel
- De Engelse adel komt in opstand en eist grondrechten op via de Magna Carta van 1215, de eerste grondwet van Engeland

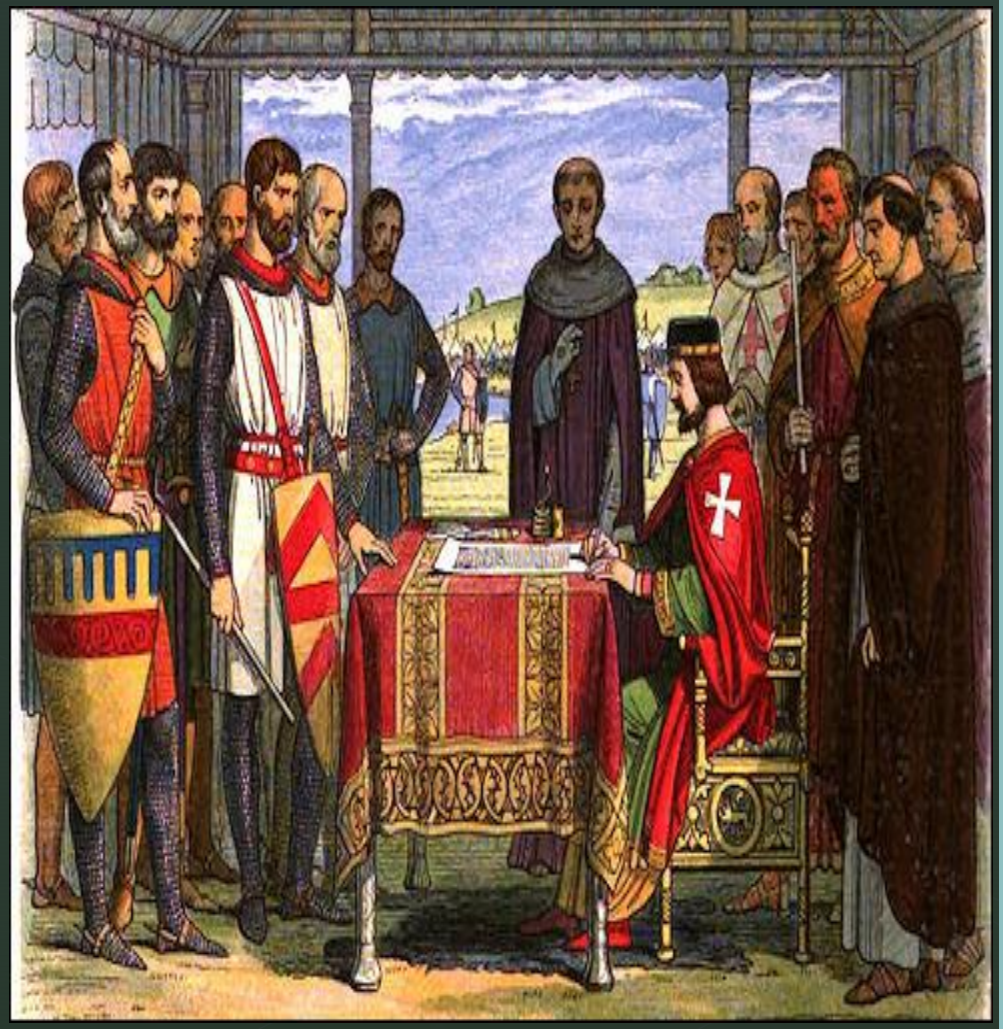

Dijkageconcessie is een soort van Magna Carta voor de Lage Landen

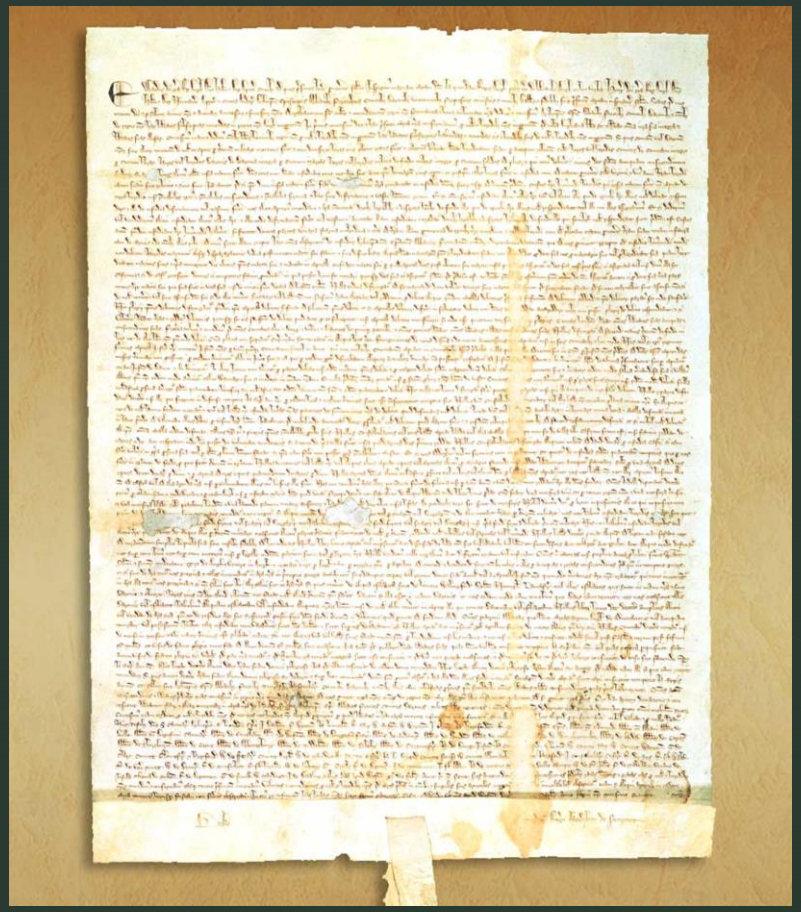

- De Abten en wereldlijke bisschoppen definiëren hun jurisdictiekringen, eigendomsrechten en tiendheffingen per gewonnen perceel. Een waterstaatsrecht met zorgplichten voor dijken, sloten, boezemonderhoud, tjaskers, molens en sluizen. Verder de plichten van de ingelanden, de waterschappen, polderschappen, heemraadschappen en hun bevoegdheden. De eigendomsverwerving van gorssen, kwelders, aanslibbingen en waarden. Het heeft geen contractsvorm, zoals de Carta, maar is een eenzijdige overheidsbeschikking. Dat zorgt voor het verschil tussen Angelsaksisch en Canoniek recht.

Machtsstrijd tussen Keizer en graven van Holland

- 1340 volledige stadsrechten

Graven steunen op gehuchten, dorpen en vooral steden bij hun jurisdicte-aanspraken

Zij geven daarom Rotterdam, Delft, Schiedam, stadsprivileges zoals het oprichten van een Latijnse school, omwallingen en het graven van havens en kolken, het houden van markt en tolvrijdom op marktdag

Schielandse Hooge Zeedijk communautair bezit

Aelbrechtskolk 1420 gereed

- Pas in 1398 geeft Aelbrecht van Beieren, graaf van Holland, aan Delft het recht de Zeedijk van een sas te voorzien naar de Mer-wede
- En de Delfshavense Schie te graven mits voorzien van een zware dubbele sluis met schutten. De kolk bleef bij vloed in de Mer-wede gevaarlijk en stond onder grafelijk toezicht.

De graven eisten eigenlijk overtomingen, maar die bleven hinderlijk en omslachtig

Kolken bleven uitzondering

Delft verantwoordelijk voor de besassing

- Rotterdam moest blijven overtomen over de Hoogstraat
- Daarom werd het Amsterdamse Veer bij de Laurens met bekading van Binnenrotte belangrijk

Achter de trans van de Laurens werden de beurtvaartplatbodems verladen

Hoogheemraadschap wil geen besluizing met kolken

- De Hoogstraat moet overtoomd worden bij bederfelijke waar in zeeschepen
- Verder handmatige verladingen van zeeschepen aan Het Steiger naar beurtvaartbodems aan de Veerkade

Alle gewonnen territoir rijksgrond voor de keizers

- De graven geven de onderaanneming aan de abten van de Abdij Hohorst bij Amersfoort en die van Egmont
- Zij zullen dijken oostwaarts vanuit Utrecht en westwaarts vanuit Egmond volgens de Vlaamse methode
- Zij sluiten daarom met de dijklichamen aan bij de zandwallen, slenken en gletscherhoogten

Een kronkelig en niet-congruent traject gezien het waterstaatkundig doel

- De geomorfologie van het moment bepaalt het dijkageareaal
- De rivieren de Rijn, IJssel Maas en de zeemond De Merwede liggen noordelijker dan wij nu aannemen
- De gigantische Elisabethsvloeden van 1421 zullen deze wateren zuidelijker drukken

De keizers willen machtsvergroting door meer fiscale feiten te definiëren

- De Ottoonse keizers willen de opvolgers zijn van de Romeinse Caesaren
- Zij zien de Paus als concurrent die dat ook pretendeert sedert 476
- Daarom willen zij een wereldlijk fiscaal recht en niet het canonieke

Eigen inkomsten buiten controle van de Heilige Stoel

- Een wereldlijk dijkrecht is daarvoor een uitmuntende methode
- Maar de Benedictijner monniken erkennen nu juist het primaat van Petrus
- Zij winnen land voor Petrus, te beheren in diens opdracht door de keizers

De graven kijken de kat uit de boom: wie wint, die volgen zij bij de tiendeninning

- De Keizers moeten steeds gekozen worden door keurvorsten
- Die zijn politiek manipuleerbaarder en eisen autonomie wegens hun dynastie
- Bisschoppen hébben geen dynastie: de paus zal winnen

De Hohorster Benedictijnen dijken de Egmonder tegemoet op de Rotte-dam

- De Utrechters hebben een makkelijker traject over Vleuten, Woerden en Gouda
- Zij zijn eerder om de dam over de Rotte te bouwen
- Zij kiezen daarom de centrale werkplaats als ecclesia integra voor de bisschop van Utrecht en wachten op de Egmonders op het kerkeiland C

Planologisch naaien ze de Egmonders in het pak

- Wie het eerst is, die het eerst maalt
- Het bedehuis van Sint Laurens wordt parochiekerk van de Utrechtse bisschop wier hoveling de Hohorster abt is
- Zij definiëren de fiscale feiten volgens de Stichter regelingen

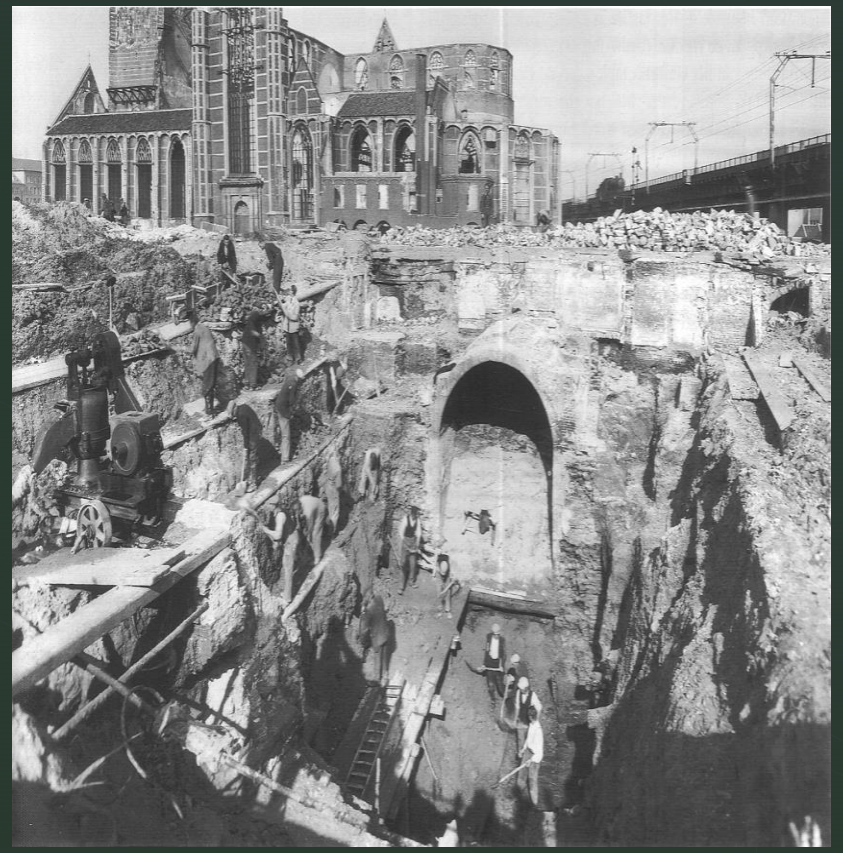

Hohorst maakt het sluisreglement en verbiedt overtoming

Hohorst bouwt duikersluizencomplex en laat het door het heemraadschap van Schieland beheren

Rotterdam wordt geen autonoom polderschap om de invloed van de graven van Holland uit te sluiten

De graven moeten vechten voor hun resterende “opperichheyt” in stedelijke aangelegenheden

Gemengd waterstaatsbeheer tussen graaf en bisschop

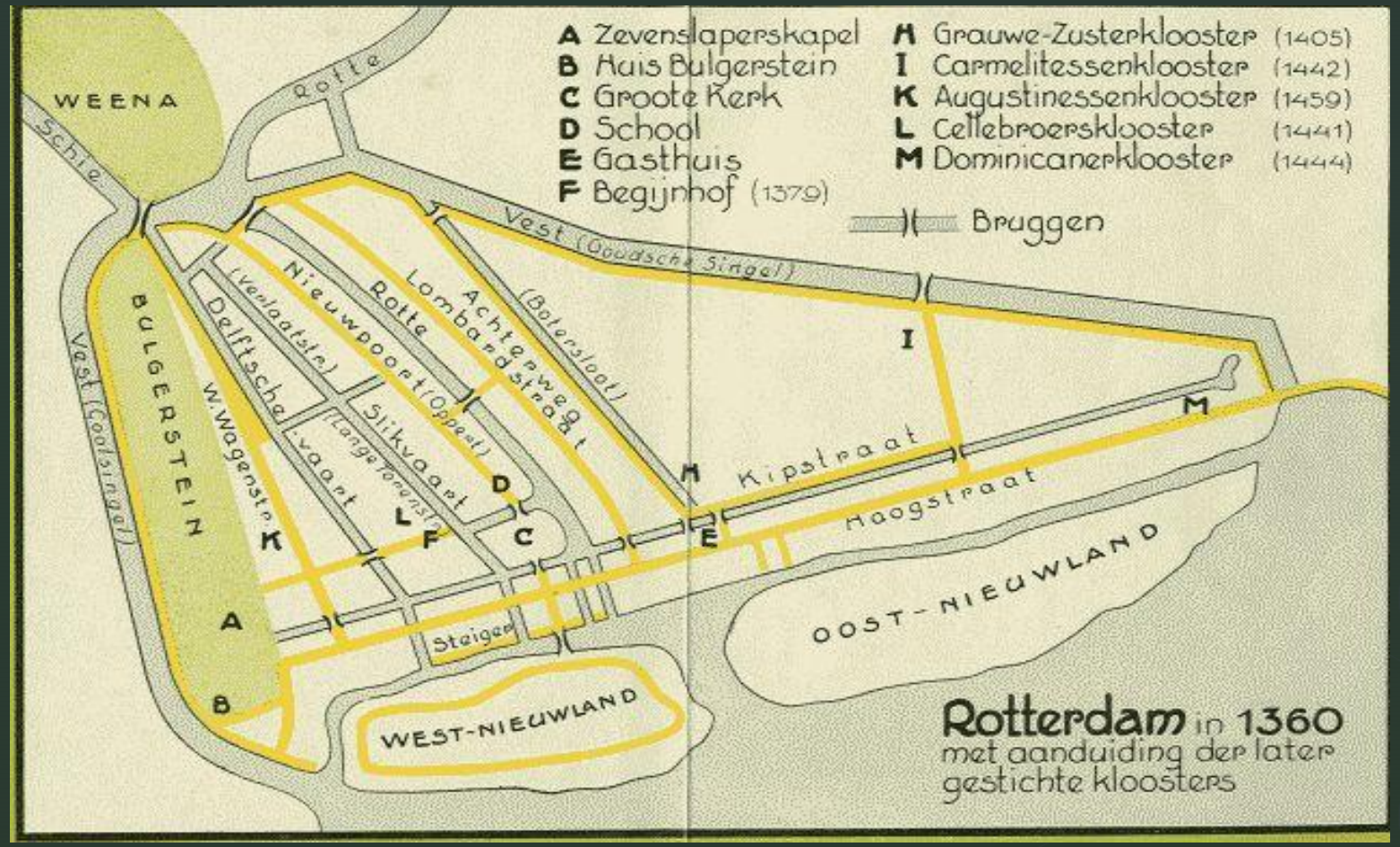

Kronkelig dijkparcours dat nu onbegrijpelijk is

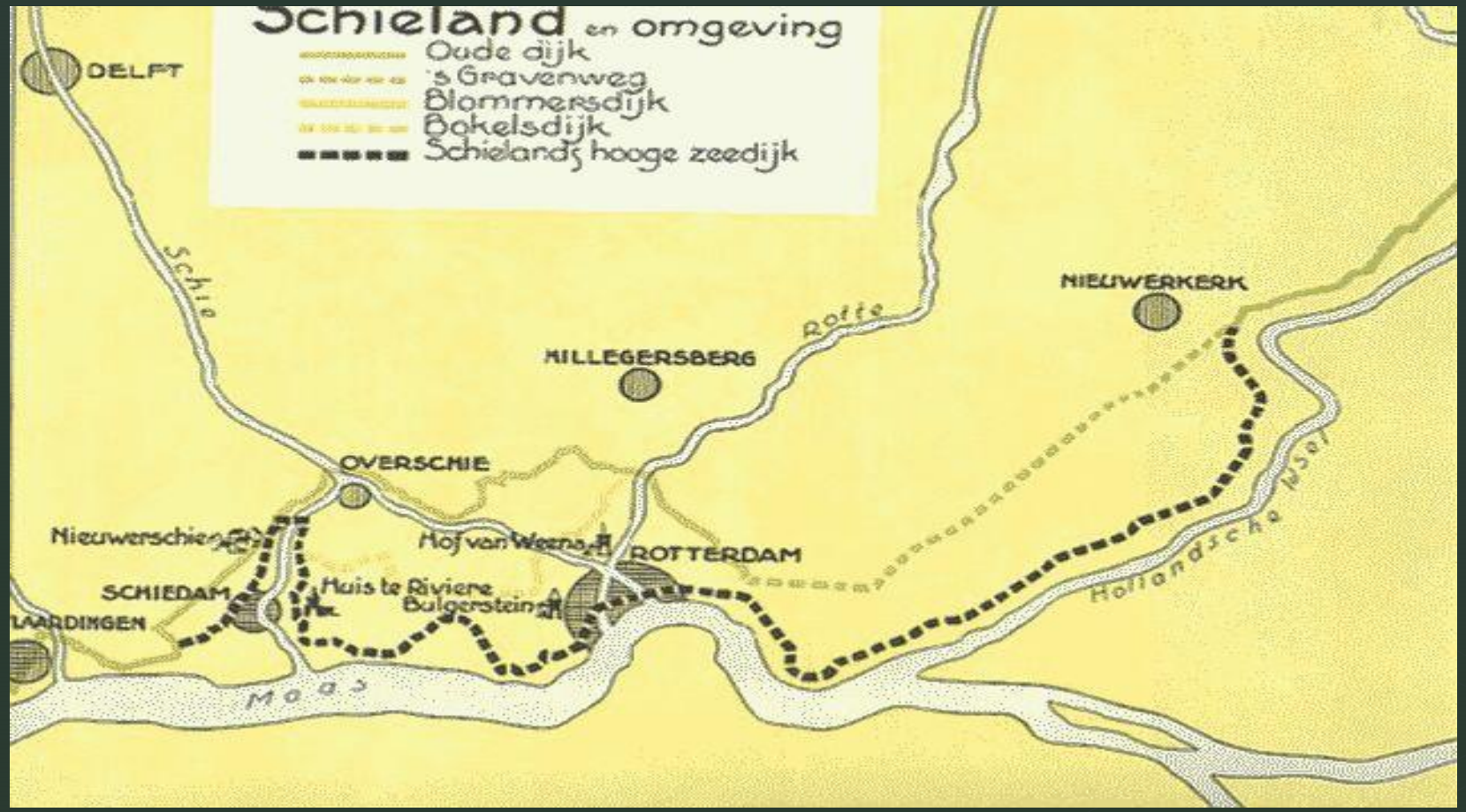

Stremming van de Egmonders bij Overschie en op Mathenesse

- Grote problemen om uit de Oudedijk noordelijker over de Schie te komen wegens de beurtvaart
- Bij Nieuwerschie lukt het via een heulbrug met duikers
- De Schielandse Hoge Zeedijk krijgt een grillig verloop totdat het lichaam na Schoonderloo de Mer-wede kan volgen in het bed van een Romeinse dijk

Interregionale aanpak is onmogelijk daarom moeten drie Schieën gegraven worden

Schiedamse, Rotterdamsche en Delfshavensche Schie met verziltingsrisico's

- Drie steden willen onafhankelijk van elkaar beurtvaartverbindingen met het binnenland
- Terwijl het dijklichaam van de Schielandsche Hooge Zeedijk niet via sluizen doorbroken mag worden
- Pas Karel V zal een bovengewestelijke waterstaatkunde introduceren

Edam wil zijn zeehaven niet besluizen. Het groene hart van Holland dreigt overstroomd

- Karel V grijpt in en dwingt de steden tot aanvaarding van het Hoogheemraadschap van Amstelland in 1525
- Hij nullificeert alle stadsprivileges van Edam die deze van de graaf van Holland zou hebben verkregen ivm de haringoverslag die versneld moest gaan in de haven

Karel zou ook ingegrepen hebben bij de Rotterdamse en Schiedamse privileges

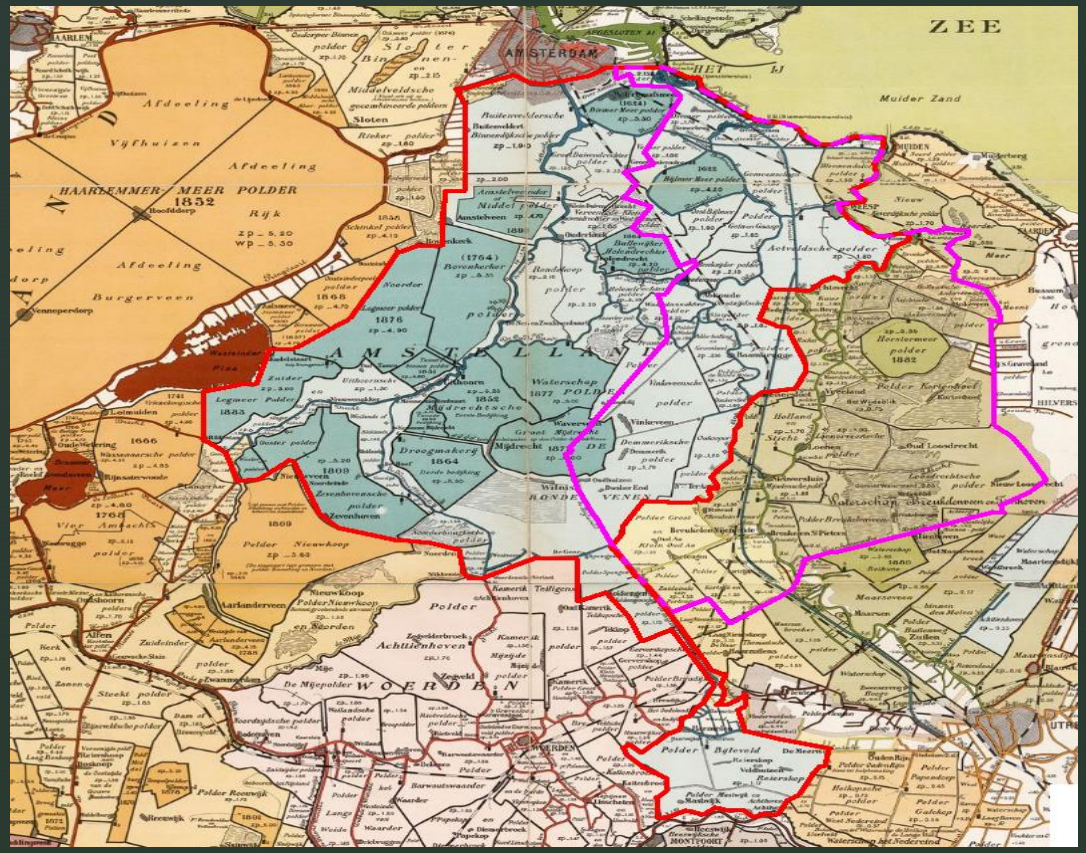

- Karel wist: wie in de Lage Landen de waterstaatshuishouding beheert trekt aan het langste eind
- Maar om gewestelijk particularisme te overwinnen moet je overstromingen afwachten met rampzalige gevolgen
- Philips II had dat geduld niet